

Μένανδρος ο Προτήκτωρ. Βυζαντινός ιστορικός του βου αιώνας.

Γράφει ο Μάριος Νοβακόπουλος, διεθνολόγος, μεταπτυχιακός φοιτητής
Βυζαντινής ιστορίας.

Από εκεί που άφησε την σκυτάλη της ιστορικής συγγραφής ο [Αγαθίας](#), που με την σειρά του κληρονόμησε από τον [Προκόπιο](#), την λαμβάνει ο τρίτος συγγραφέας της αλυσίδας, ο Μένανδρος από την Κωνσταντινούπολη. Δυστυχώς δεν είναι πολλά γνωστά για τον ιστορικό και το έργο του, καθώς δεν έχουν σωθεί μόνο αποσπάσματα από το λεξικό «Σούδα» και τις εγκυκλοπαιδικές συλλογές του Κωνσταντίνου του Πορφυρογέννητου (10ος αι.). Παράλληλα με το ιστορικό του έργο, φθάνει ως τις μέρες μας ένα θρησκευτικό του επίγραμμα, όπου εξιστορεί και υμνεί έμμετρα τον Πέρση μάρτυρα Ισαοζίτη («Εις Πέρσην μάγον γενόμενον χριστιανόν και μαρτυρήσαντα»). Οτιδήποτε γνωρίζουμε για την ζωή του προέρχεται από αυτοβιογραφικά στοιχεία που ο ίδιος παραθέτει στο κείμενο του.

Ο Μένανδρος έζησε στα τέλη του βου αιώνας, σπούδασε δε ρητορική και νομικά – ακολουθώντας το γνώριμο μοτίβο πολλών ιστορικών της «βυζαντινής» εποχής. Σύντομα όμως σταμάτησε να ασχολείται με το επάγγελμα του, καθώς όπως ο ίδιος πληροφορεί τον αναγνώστη, τον

παρέσυραν οι πολλές διασκεδάσεις και απολαύσεις που προσέφερε η Βασιλεύουσα, τα θεάματα της παλαιστρας, του θεάτρου και του ιπποδρόμου. Η ζωή του θα άλλαζε όταν στον θρόνο του Μεγάλου Κωνσταντίνου ανήλθε ο στρατηγός Μαυρίκιος (582-602). Ο Μαυρίκιος με γενναιοόδωρες παροχές επεδίωξε να δημιουργήσει περίξ του έναν κύκλο λογίων. Με αφελή ίσως ειλικρίνεια ο Μένανδρος παραδέχεται ότι, έχοντας μείνει χωρίς χρήματα και χωρίς προοπτικές για το μέλλον, αξιοποίησε τον αυτοκράτορα-μαικήνα για να βελτιώσει την ζωή και τα οικονομικά του. Υπό βιοποριστικούς όρους λοιπόν, ο Μένανδρος άρχισε να ασχολείται με την ιστοριογραφία. Φαίνεται πως σταδιοδρόμησε στην βασική αυλή υπό τον τίτλο του «προτήκτορος», του οποίου όμως τα χαρακτηριστικά και οι αρμοδιότητες είναι σήμερα άγνωστες.

Η ιστορία του Μενάνδρου ξεκινά από εκεί που την άφησε ο Αγαθίας, δηλαδή περί το 557/8, και τελειώνει το 582. Καλύπτει συνεπώς τα τελευταία έτη του αυτοκράτορος Ιουστινιανού και τις βασιλείες του Ιουστίνου Β' και Τιβερίου Α'. Καθώς γράφεται στην αυλή του Μαυρικίου, ο Μένανδρος κάνει εκτενή αναφορά στα πεπραγμένα του πριν γίνει αυτοκράτωρ, τότε που ήταν ακόμη στρατηγός. Τον απασχολούν σε μεγάλο βαθμό τα γεγονότα της εξωτερικής πολιτικής, ήτοι οι κρίσιμοι και διαδοχικοί πόλεμοι με τους Πέρσες, του Αβάρους και τις άλλες εχθρικές φυλές του Βορρά. Παράλληλα με την εξιστόρηση των εκστρατειών και των διπλωματικών εξελίξεων, ο Μένανδρος ακολουθεί το παράδειγμα του Αγαθίου και άλλων ιστορικών με την συμπερίληψη εκτενών εθνογραφικών αναφορών για τους γείτονες λαούς (Ούννους, Τούρκους κ.α.).

Ο Μένανδρος ανήκει στους κλασικίζοντες ιστορικούς, τόσο στην γλώσσα όσο και στην μέθοδο. Παρ' όλα αυτά δεν αποφεύγει τις νεώτερες ελληνικές λέξεις και του λατινισμού, ενώ στα σωζόμενα αποσπάσματα απαντώνται μόνο δύο ρητές αναφορές στην αρχαία γραμματεία, μία από την Ιλιάδα και μία από τον Ησίοδο. Μιμείται κυρίως τον Αγαθία αλλά και τον Προκόπιο, του οποίου την ανωτερότητα αναγνωρίζει στο κείμενο του. Η μόνη όμως πηγή που ονομάζεται ευθέως είναι τα πρακτικά των συνομιλιών με Πέρσες πρέσβεις που είχε καταγράψει ο Πέτρος Πατρίκιος. Εκπεφρασμένος στόχος του ως συγγραφέως είναι να υπηρετήσει την ιστορική αλήθεια και ακρίβεια, όχι τόσο η καλλιπέια του έργου του. Αντίθετα με την περίπτωση του Προκοπίου, δεν υπάρχουν αμφιβολίες για την ορθόδοξη πίστη του και κατανόηση του κόσμου, ενώ

η κλασικίζουσα διάθεση του δεν τον εμποδίζει από το να ενσωματώνει τα εκκλησιαστικά πράγματα στην ροή της αφηγήσεως.

ΠΗΓΕΣ

Απόστολος Καρποζήλος, «Βυζαντινοί Ιστορικοί και Χρονογράφοι»,
τ. Α', σελ. 455-462
Εγκυκλοπαίδεια ΔΟΜΗ 1973
Wikipedia

Πηγή : www.antibaro.gr/article